

Tıp Fakültesi Dekanından Başbakan'a açık mektup

Tıp Fakülteleri ve Üniversite Hastanelerinde “Tükenmişlik” sorunu: Başbakan'a açık mektup

Prof.Dr.Şükrü Hatun
Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi
Dekani

Tıp fakülteleri ve üniversite hastaneleri, ancak bir bütün olduklarında işlevlerini yerine getirebilen, ülkemiz sağlık sistemi ile entegre olarak en zor vakaların tanı ve tedavisini yapmanın yanı sıra, on binlerce tıp öğrencisi, araştırma görevlisi, hemşirelik, diyetisyenlik ve diğer yardımcı sağlık mensubu öğrencilerinin eğitim gördüğü akademik nitelikli kamu kurumlarıdır. Ayrıca ülkemiz kaynaklı “citable” yayınların % 40,9'u ve sitasyonların % 38,9'u bu kurumların çatısı altında üretilmektedir. Bu özellikleri ile tıp fakülteleri ve üniversite hastanelerinin ne dünyada ne de ülkemizde bir alternatifi yoktur. Tıp fakülteleri ve üniversite hastaneleri açıldıkları her il ve bölgenin toplumsal gelişmesine önemli katkılarda bulunmanın yanı sıra mensubu oldukları üniversitelerin de itibarını yükseltmektedir. Ayrıca günümüzde özel sağlık kurumlarında çalışan öğretim üyesi ve hekimlerin büyük çoğunluğu tıp fakültelerinden transfer edilmişlerdir. Bir başka söyleyişle Tıp fakülteleri, insan gücü ve bilimsel yenilenme bakımından ülke sağlık sisteminin kalbi olarak işlev görmektedir.

Bu nedenlerle ülkemizin geleceğe dönük hedeflerinin gerçekleşmesinde, bilim ve sağlıkla ilgili rakamsal öngörülerin tutturulmasına tıp fakülteleri ve üniversite hastanelerinin kritik önemde rolleri vardır. Dolayısıyla tıp fakültelerini ve üniversite hastanelerini desteklemek,

gerekirse kamu fonlarından sübvans etmek ÷lke yararına olduğu gibi bir yurtseverlik ölçütü olarak kabul edilmelidir.

Ülkemizde bütçeden sağlık hizmetlerine ayrılan pay 2002'den bu yana 5,5 kat artarak 75 milyar lira civarına ulaşmıştır. Ülke sağlık düzeyinin iyileşmesinde önemli bir etkisi olan bu artışa karşın, üniversite hastanelerinin hemen hepsi tamamen ürettikleri hizmetin karşılığını alamamaktan kaynaklanan borç yükü altında “ezilmiş” durumdadır. Yaptıkları her hizmet karşılığı SGK ücretine ek olarak hastalardan % 200 katkı alan özel hastanelerin hiç biri zarar etmezken, üniversite hastanelerinin hepsinin zarar ediyor olmasını kamu otoritelerinin çok önemli bir konu olarak ele izah etmesi gerekmektedir. Bu konulara uzun zamandır emek veren ve başkanlığını İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof.Dr.Yunus Söylet'in yaptığı Üniversite Hastaneleri Birliđi (ÜHBD) verilerine göre (http://tip.kocaeli.edu.tr/docs/BilgiNotu_2014_ek2-3.pdf) üniversite hastaneleri, vakaların kompleks olmasına bağlı olarak diğer hastanelere göre % 30 daha pahalıya hizmet ürettiği, 7 yıldır güncellenmeyen SUT fiyatları nedeniyle % 33,9 düşük hizmet fiyatı ile çalıştığı ve sadece üniversite hastanelerinde yapıldığı için faturalandırılmayan hizmetler nedeniyle % 25 gelir kaybı gibi nedenlerle kronik ve önlenemeyen bir negatif bilanço sorunu yaşamaktadır. Bu verileri dikkate alırsak, negatif bilanço sorunun üniversitelerin arazilerini vb. mallarını satarak hastane borçlarını kapatması ile çözülmesi de mümkün görünmemektedir.

Üniversite hastanelerini bir çok şirket karşısında “aciz” duruma düşüren ve hastane içi motivasyonu dibe vurduran bu kronik borç sorunu yanında tıp fakültelerinin diğer bir önemli sorunu asistan sayılarındaki azalmadır. Ülkemizde son yıllarda hızla artan Sağlık Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi sayısı ve yeni açılan tıp fakülteleri nedeniyle asistan kadroları yetersiz kalmış ve bir çok tıp fakültesinin asistan sayıları % 50 oranında azalmıştır. Asistan sayılarındaki azalmayı kompanse edecek ara insan gücü desteği de sağlanamayınca üniversite hastanelerinde rutin işleri 10 yıllık profesörlerin yapmak zorunda kaldığı bir süreç başlamıştır. Üniversite hastanelerinde eğitim, kaliteli sağlık hizmeti ve araştırma dengesi ancak yeteri kadar asistan ile sürdürülebilir. Bir çok tıp fakültesi için öğretim üyesi bulmak, asistan bulmaktan daha kolay hale gelmiştir ama asistanların işlerini öğretim üyelerinin yapması doğru olmadığı gibi mümkün de değildir. Asistan sayılarındaki azalma bazı kliniklerde işlerin durması ya da yetersiz standart ile yapılmasına neden olmaktadır. Üniversite hastanelerinin bir çok hasta için en son ve en güvenilir basamak olduğu ve her gün çok sayıda kompleks hastanın bu kurumlara sevk edildiği düşünülürse hepimizi üzecek komplikasyonların kapıda olduğunu tahmin etmek zor değildir.

Yeni eğitim dönemine girerken Tıp fakültelerini zora sokan bir diğer sorun da artan öğrenci sayıları ve yatay geçişler nedeniyle oluşan adaletsizliklerdir. Bir çok fakültenin öğrenci kontenjanları, amfilerin ve diğer eğitim mekanlarının kapasitelerine aldırılmadan masa başında arttırılmakta ve ne pahasına olursa olsun ülkemizin hekim sayısı arttırılmaya çalışılmaktadır. Bir örnek vermek gerekirse bizim fakültenin amfileri 200 kişilik olmasına karşın yeni öğrenciler, yatay geçişler (bu yıl ders başarısı, merkezi yerleştirme puanı, Türkiye Burslusu ve Suriye-Mısır kontenjanı gibi yollarla 60 öğrenci ek olarak alınmıştır) ve kalan öğrencilerle 1.sınıf mevcudu 335 olmuştur. Bu öğrencileri nasıl okutacağımızı kara kara düşünürken aklımızın ucundan “öğrenciler nasıl olsa devam etmez” düşüncesini geçirmek ise hepimizi derinden üzmektedir. Bu fiziki sorun yanında bizi asıl düşündüren kalabalık öğrenci grupları ile nasıl pratik eğitim yapılacağıdır. Bilindiđi gibi Tıp eğitimi bir öğrenme ve hekim kimliği oluşum sürecidir. Hekim kimliğinin oluşması ise etkinlik ve katılımın bir ürünü olmanın yanı sıra, anlamlı etkileşimlerin sayısı ve yoğunluğu ile ilişkilidir. Kalabalık öğrenci grupları ile

hasta başı eğitimi etkin bir şekilde yapmak mümkün olmayacaktır ve ülkemiz gelecekte yüzeysel gözlemlerle çok ilaç yazan hekimlerin egemenliğine girecektir.

Özetleyecek olursak yeni eğitim dönemine girerken tıp fakülteleri ve üniversite hastaneleri, öğrenci kontenjanlarında ve öğrenci hareketlerinde kontrolsüz artış, Üniversite hastanelerinin sağlık sistemi içinde yeterli değeri bulmaması ve SUT fiyatlarının yetersizliği, hizmete ağırlık verilmesinden kaynaklanan misyon çatışması, performans sisteminin yozlaştırıcı etkisinden kaynaklanan sorunlar ve emekle orantılı olmayan maaş sistemi ve asistan sayılarında azalma gibi nedenlerle bir “tükenmişlik” sorunu ile karşı karşıyadır. Bütün bu sorunlara rağmen gerçekleri kırıp dökmeden söylemeye çalışan ve hekimliğin özünden gelen insana hizmet motivasyonu ile her gün özveri ile çalışan öğretim üyeleri, asistanlar ve hastane çalışanları olarak yeni hükümetten tıp fakültelerinin durumunu acilen ele almasını bekliyoruz ve tekrar söyleyecek olursak bunun bir yurtseverlik görevi olduğunu düşünüyoruz.